

?rültek a rácsok mögött

2024 október 02. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Koestler regényéb?l kiderül, hogy a globális baloldallal képtelenség megállapodni- Szentesi Zöldi László zseniális írása.

Fiatalkoromban felfigyeltem arra, hogy milyen szilárdnak hiszik ideológiai rögeszméiket a kommunisták.

Filozófiatanár, szomszéd bácsi, katonatiszt, iskolaigazgató – hosszasan sorolhatnám azokat, akik hallatlan magabiztossággal elhitték önmagukról, hogy „tudományos talajon állnak”, pusztán azért, mert szemináriumon a dialektikus materializmusról magyaráztak nekik a kiképz?ik. A modern politikai ideológiákban els?sorban hinni muszáj, a bizonyosság már nem annyira fontos: a baloldali rögeszméknek ez a megközelítés az alfája és ómegája. Éppen ezért, amikor néhány vörös szikra elszabadul a gondolatok máglyájáról, a marxista vagy liberális gondolkodói klub tagjaként tetszeleg, függetlenül attól, hogy m?velt f? vagy éppen tökfilkó.

A múlt század közepén több olyan utópikus-szatirikus regény is született, amely alapjaiban leplezi le a marxizmus gondolatlanságát, társadalmi veszélyességét. Orwell 1984-e mellett Arthur Koestler prózája kíváncsok az élre, de magyarul sokáig csak a Sötétség délben igazított el bennünket a fenti tárgyban. Felfoghatatlan, hogy az 1951-ben megjelent A vágyakozás kora cím? kulcsregényét miért nem fordították le évtizedeken keresztül. Mindenesetre egy biztos: a bolsevikok mindig azokat gy?lölték a legjobban, akik kitáncoltak a mozgalomból, tehát Orwell vagy Koestler hazai megjelentetését a rendszerváltozásig elszabotálták.

Koestler belülr?l ismerte a keleti despotizmust, élt a Szovjetunióban, szolgált a német kommunistáknak, írt megrendelésre, szóval egy ideig tette a dolgát. Aztán legy?rte magában a fanatikus elkötelezettséget, és kilépett a színre: nem els?sorban azért, hogy meséljen, hanem hogy segítsen.

Éppen ezért A vágyakozás kora nem pusztán szembenézésre készítet, hanem leleplez? regény: megmutatja a b?nösöket, felméri az általuk okozott kár nagyságát. 2024-ben úgy olvassuk Koestlert, hogy óhatatlanul a magunk korának tanulságaival méricskéljük a hajdani tanulságokat, és mi tagadás, kommunisták és liberálisok között nemigen látunk különbséget.

Milyen leleplez? például, hogy a baloldalra elkötelezett szerepl?k szerint az eszményi államban (a regényben kommunista, manapság globális-liberális berendezkedéssel) lényegében soha nem tévednek a hatalom irányítói. Ha valaki szóvá teszi Koestler regényében, hogy talán mégsem kellene egész népeket elhurcolni, milliószámra a gulágon dolgoztatni ártatlanokat, arra rendszerint kétféle válasz érkezik. Egyrészt, hogy a törvénytelenégeket a nyugati ellenség eltúlozza, másrészt ha olykor akadnak is rendellenességek, a végs? cél, az emberek nem, faj vagy vallás nélküli kommunisztikus egysége fontosabb mindennél. Magyarul: ha a baloldal gyilkol, nemes célokért teszi, err?l vitát folytatni pedig azért szükségtelen, mert pusztán részletkérdés. Azokban az id?kben, amikor még baloldaliakkal is vitáztam, állandóan ennek az érvnek valamilyen változatát csavarták ki magukból. Persze az elemi tisztesség, a minimális emberség éppen úgy hiányzott és hiányzik bel?lük, ahogyan Koestler szerepl?inek sincs semmiféle etikai mércéjük.

A vágyakozás korában remek jeleneteket kerített a szerz? az úgynevezett békemozgalom „h?seir?l” – ma álcivileknek nevezzük az utódaikat. Egymás után szólalnak fel a szovjet rendszer nyugati társutasai, és miután Koestler kíméletlenül sorra veszi jellegzetes életrajzi adalékaikat, szófordulataikat, könny?szerrel azonosítjuk ?ket. Bár a karakterek nem egynek?ek, olykor több kortársból gyúrta ?ket össze a szerz?, kétségkívül Jean-Paul Sartre, Maurice Merleau-Ponty, Simone de Beauvoir hasonmásai harsogják a hazug szövegeket.

Amit mondanak, nyilván felülbíráhatatlan és kikezdzhetetlen, holott mindannyian a szovjet titkosszolgálat és a saját rögeszméik foglyai.

Természetesen a diktatúra szekértolói mindannyian másfajta felel?sséggel is tartoznak, még ha elvtársaik ki is kozmetikázzák az évkönyvekb?l a b?neiket. Simone de Beauvoir például egész életében a n?i jogokért és jogegyenl?ségért harcolt, nem gy?zte hangoztatni, hogy véget kell vetni a kizsákmányolásnak, embertelen bánásmódnak. Mindeközben azonban elcsábította a saját, fiatalos tanítványát, aki történetesen nem is fiú, hanem lány volt, ?t Beauvoir voltaképpen biszexuális kapcsolatra kényszerítette. Nyilván azonban mindez nem számít, ahogyan semmiféle büntet?jogi következményt nem hánytorgathatunk fel a mai békeharcosoknak sem – jelesül azt például, hogy az általuk világgá kiáltott magánb?nőknél ezerszer nagyobbakat követnek el. Miután azonban a forradalmi tetteket az ellenfelek ugye eltúlozzák, és egyébként is, minden ilyesmi pusztán mellékkörülmény a Nagy Diadal felé vezet? úton, baloldali b?n nincs, nem létezik, soha nem is volt.

Figyeljük csak meg azt az üres süketelést, amit a Guardian újságírója publikált néhány évvel ezel?tt: „Könny? lenne elítélni Sartre-t és De Beauvoirt, szexuális életüket silánynak min?síteni, és okot találni ebben, hogy aláásták intellektuális vagy politikai terveiket. Ezzel azonban elfeledkeznénk arról a nagyszer? építményr?l, amelyet De Beauvoir közös életkísérleteib?l épített fel; a gyakran fárasztó ?szinteségr?l, amelyet mindketten egymásra gyakoroltak, valamint arról, hogy a partnerségükben él? és változó események miként formáltak filozófiai írásaikat és fikcióikat. De Beauvoir világossá tette, hogy Sartre nagy gondolkodó: a gondolkodásra pedig törekedni kell.

Nem a boldogság volt a lényeg, hanem az állapot, amelyhez tehetséget kapott.” Nagy kár, hogy azonos nemű tinédzserek megrontásáról már nem sikerült valamilyen hasonlóan tanulságosat elénk tárni. Ahogyan arról sem írt semmit a brit kolléga, hogy 1977-ben De Beauvoir aláírta azt a petíciót, amelyben olyan pedofilok szabadon bocsátását sürgették, akik tizenkét éves gyerekek elleni szexuális bűncselekményekért kerültek börtönbe.

Koestler regényében a forradalmárokon kívüli fizikai és lelki sík, a valóságosan megélhető élet egyáltalán nincs jelen. A vágyakozás kora mindvégig zárt térben, párizsi vendéglőkben, kávézókban, különféle lakásokban játszódik. Ez a közeg a nyugati munkásmozgalom valódi közege, másokkal, kívülállókkal, egyszer-franciákkal nem találkozunk.

A szektás baloldaliak mindig is zárt klubokban éltek a világukat, és bár furcsa kimondani, alapvetően remekül érezték magukat a holt közegben. Marx a fél életét könyvtárakban töltötte, Lenin pedig talán többet élt kényelmes nyugati számvetésben, mint Oroszországban.

Ebben a gettósodott, belső számvetésben, ahol semmilyen gyakorlatra nincs idő, de annál több elméleti morfondíroznak, a pusztító szándék közös vonása a forradalmároknak.

Koestler tudta és észlelte ezt, regénye pedig nemcsak jajkiáltás, de messze hangzó figyelmeztetés is: ha ezekre az emberekre bízótok a sorsotokat, mindent elveszítetek. Aligha véletlenül zárul úgy a regény, hogy a remény – mint olyan – már jó ideje a romantikus kor kelléktárában kallódik. Koestler korában a keleti despotizmus emelkedik űrrel, és sötét munkájához készséges segítőtársak szegődnek a nyugati világban. „Hasznos hülyék”, ahogyan a fáma szerint Lenin nevezte a nyugat-európai és amerikai békeharcosokat, akik Moszkvába utaztak, hogy lássák a szép, új világot, s hogy otthoni környezetükben hazug ígérekkel majd mindent leromboljanak, elhervasszanak, amit elöttük sok-sok nemzedék tudással és felelősséggel épített.

Azzal az érzéssel teszem le Koestler regényét, hogy sok mindent nem tudunk, de talán sok minden sejthető re.

Ma is olyan globális játszma folyik előttünk, amelynek a lehetséges végkimeneteléről már konkrét tudást szereztünk. Abban reménykedni, hogy a gonosz jobb belátásra tér – lehetetlen. Éppen ezért a világosságot kell újra beengedni Európába, kíméletlenül meg kell nevezni, majd letörni azokat az erket, amelyek fizikai és lelki elpusztításunkra törnek.

Nézem Koestlert egy régi-régi interjúbán. Félrefordított fejjel, figyelmesen nézi beszélgetőtársát, közben cigarettázik, a füst betölti az egész képernyőt. Hogy mit tanácsolna ma nekünk, nem sejtjük, inkább tudjuk, még hozzá holtbiztosan, kétségek nélkül. Azt, hogy űrizzétek az emberség és az összetartozás lángját, és ne engedjétek az űrteket kiszabadulni a rácsok mögül.

Szentesi Zöldi László - www.magyar nemzet.hu

Ajánló

